

CULLEREDO
CONCELLO

Conservatorio Profesional de Música

Programación DIDÁCTICA VIOLÍN

Conservatorio Profesional de
Música de Culleredo

Conservatorio Profesional de Música
Rúa Andrés Pan Vieiro, nº 30
15670 O BURGO-CULLEREDO
Tfno. 981.667798

e-mail: conservatorio@culleredo.es

INTRODUCCIÓN

A presente programación dá concreción aos decretos 198/2007 e 203/2007 polos que se establecen a ordenación do grao elemental e o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, respectivamente, na Comunidade Autónoma de Galicia.

A lei orgánica 2/2006 do 3 de maio, de educación, establece no seu artigo 45 que as ensinanzas artísticas teñen como finalidade proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música.

No artigo 2º do decreto 198/2007 polo que se establecen a ordenación do grao elemental, a finalidade do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

De igual xeito o artigo 2º de decreto 203/2007 polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, determina que estas teñen como finalidade proporcionarlle ao alumnado una formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música. Asemade, ordénase en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

A Programación Oficial do Seminario de Violín é específica de cada curso impartido no Centro, e consta dos seguintes apartados:

- OBXECTIVOS
- CONTIDOS
- CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES
- CRITERIOS DE AVALIACIÓN
- CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS
- METODOLOXÍA
- RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA
- PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.
- ACTIVIDADES CULTURAI E PROMOCIÓN DAS ENSinANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO
- PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.
- PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO
- ATENCIÓN Á DIVERSIDADE
- CRITERIOS DE RECUPERACIÓN
- ACTIVIDADES COMÚNS A TODA A PROGRAMACIÓN

PRIMEIRO CURSO DE GRAO ELEMENTAL**OBXECTIVOS**

- Trátase de preparar física e psicolóxicamente ao alumno para unha asimilación dos principios técnicos do violín. Esta preparación divídese en: Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco.
- Desenvolver a disposición corporal adecuada.
- Desenvolver a técnica do instrumento, tanto da man dereita como da esquerda.
- Tocar escalas, estudos e pezas en 1ª posición, usando as diversas estruturas do semitón nun rexistro básico dunha oitava.
- Desenvolver criterios de afinación e calidade de son acorde ao seu curso.
- Iniciar a aprendizaxe de diferentes golpes de arco.
- Mostrar boa disposición na clase, así como para tocar en grupo e con acompañamento de piano.
- Tocar en audicións públicas só e en conxunto, pezas de memoria, con bo control, afinación, son e ritmo.
- Adquirir o hábito de estudo diario.

CONTIDOS

- Coñecemento xeral do instrumento e o arco: as súas partes, características, acústica e o seu mantemento.
- Posición do corpo correcta, cómoda, relaxada, en bo equilibrio, etc
- Posición do instrumento e do arco: control muscular.
- escoita interna (oído interno) e a súa aplicación na afinación.
- Producción dun son de calidade en cordas ao aire, pisadas e dobres cordas, empregando distintas partes e lonxitudes do arco
- Iniciación a golpes de arco básicos: detaché, legato, staccato e martellé; así como o uso de diferentes patróns rítmicos
- Desenvolvemento do movemento perpendicular, horizontal e lateral dos dedos da man esquerda: escalas e diferentes intervalos.
- Control permanente da afinación.
- Coordinación e independencia de ambos brazos.
- Relación entre escritura musical e a súa execución instrumental. Comprensión de estruturas formais como motivos, frases, etc., así como elementos básicos de dinámica e agónica.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria con diferentes exercicios, estudos e obras de repertorio.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

- Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos: escalas e seis estudos e/ou pezas. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.
- Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.
- A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.

- Queda a criterio do profesor o nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco: as súas partes e o seu mantemento.
- Acadar unha posición adecuada á súa constitución que lle permita unha correcta colocación do instrumento e que favoreza os movementos e coordinación de ambos brazos conseguindo tocar con comodidade, seguridade e relaxación.
- Asimilar conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxeición, conducción e golpes de arco á corda; como de man esquerda: articulación.
- Tocar coa afinación e fraseo adecuados.
- Combinar adecuadamente as arcadas detaché e legato.
- Interpretar fragmentos ou pezas curtas empregando os conceptos técnicos adquiridos; así como memorizar e interpretar as devanditas pezas en público.
- Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

- Valórase a posición corporal na interpretación violinística.
- O grao de afinación.
- A medida e ritmo constante en toda a execución musical.
- O reparto de arco: combinación de peso e velocidade dentro das obras presentadas.

METODOLOXÍA

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesións de estudo individual nos fogares durante a

semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción tutorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran transcendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos máis avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico transcendente xa que supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agónica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un máis acelerado proceso na consecución dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

Alard 1er. curso

O Violín, vol. I M. Crickboom

Suzuki Violin School, vol. I, vol. II Suzuki

50 estudos melódicos para violín, op. 22 Curci

The First year Violin Tutor Neil Mackay

The Second Year Violin Tutor Neil Mackay

Método de violín Eta Cohen

Pezas de similar nivel de dificultade

PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Segundo o establecido no decreto 198/2007, para acceder ás ensinanzas de grao elemental de música será requisito imprescindible superar una proba específica de acceso, que garante os principios de igualdade, mérito e capacidade.

O procedemento de acceso ao primeiro curso de grao elemental atenderá exclusivamente á avaliación das aptitudes musicais das persoas aspirantes e á idade idónea para iniciar os seus estudos nas especialidades instrumentais. En todo caso, a idade mínima de acceso será de oito anos e a máxima de catorce anos, cumpridos ou por cumprir dentro do ano natural.

En canto ó acceso a outros cursos terase que superar una proba na que se avaliarán, ademais das aptitudes e da idade idónea, a capacidade e os coñecementos dos alumnos e das alumnas para continuar os estudos nas especialidades instrumentais para as que se solicite a praza.

Neste sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista que a finalidade do grao elemental deberá ser a de, segundo o establecido no decreto 198/2007 polo que se establecen a ordenación do grao elemental, promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non debera afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo. En todo caso, e segundo establece a disposición adicional quinta do decreto anteriormente citado no seu punto 2º, “a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria adoptará as medidas oportunas para a adaptación do currículo ás necesidades do alumnado con discapacidade. En todo caso, esas adaptacións deberán respectar no esencial os obxectivos fixados neste decreto”.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, blibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o respaldo das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAIS E PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargárase de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionarlle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde. Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadala consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame, un mínimo de tres pezas diferentes (entre as que se pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano se así o requiren as obras.

SEGUNDO CURSO DE GRAO ELEMENTAL

OBXECTIVOS

Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco.

Desenvolver a disposición corporal adecuada.

Desenvolver a técnica do instrumento, tanto man dereita como esquerda.

Tocar escalas nunha e dúas oitavas, estudos e pezas, combinando as diversas estruturas do semitón en todo o ámbito de primeira posición.

Desenvolver criterios de afinación e calidade de son acorde ao seu curso.

Continuar a aprendizaxe de diferentes golpes de arco.

Mostrar boa disposición na clase, así como para tocar en grupo e con acompañamento de piano.

Iniciar a aprendizaxe dos recursos para a improvisación e a lectura a 1ª vista.

Tocar en audicións públicas só e en conxunto, pezas de memoria, con bo control, afinación, son e ritmo.

Adquirir hábitos correctos de estudo valorando a importancia do traballo diario.

CONTIDOS

- Posición do corpo, instrumento e do arco.
- Producción de son en cordas ao aire, pisadas e dobres cordas, prestando atención ao peso, velocidade e punto de contacto para conseguir a máxima calidade de son.
- Continuación do traballo con golpes de arco básicos: detaché, martellé, staccato e legato, con e sen cambios de corda, así como de diferentes patróns rítmicos e articulacións.
- Desenvolvemento do movemento perpendicular, horizontal e lateral dos dedos da man esquerda: escalas, exercicios en dobre corda, etc.
- Control permanente da afinación. escoita interna.
- Relación entre escritura musical e a súa execución instrumental. Comprensión de estruturas formais como motivos, frases, etc., así como elementos básicos de dinámica e agónica.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria con diferentes exercicios, estudos e obras de repertorio.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

o Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos: escalas, estudos e catro obras. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.

o Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

o A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.

Queda a criterio do profesor ou nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco: as súas partes e o seu mantemento.

Mellorar a posición adecuada do instrumento, que lle permita tocar con comodidade, seguridade e relaxación.

Empregar con solvencia as arcadas básicas do detaché en distintas seccións do arco e o legato.

Asimilar conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxeición, conducción e golpes de arco á corda; como de man esquerda: articulación.

Demostrar sensibilidade na afinación e na calidade do son.

Interpretar fragmentos, estudos ou pezas utilizando matices e dinámicas elementais, así como os elementos básicos do fraseo.

Memorizar parte do repertorio e interpretar pezas de memoria en público.

Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

o Valórase a posición corporal na interpretación violinística.

o O grao de afinación.

o A medida e ritmo constante en toda a execución musical.

o O reparto de arco: combinación de peso e velocidade dentro das obras presentadas.

METODOLOXÍA

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesión de estudo individual nos fogares durante a semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción tutorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran transcendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos máis avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico transcendente xa que supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agónica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias

con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un mais acelerado proceso na consecucións dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

TÉCNICA:

Alard 2º Curso

“O Violín” Teórico e práctico, caderno 1 M. Crickboom

“A técnica do violín” Vol. 1 M. Crickboom

“Método de violín” Eta Cohen

ESTUDOS:

“50 estudos melódicos”, op. 22 Curci

“Estudos en 1ª posición” Op.32 nº 1 H. Sitt

“60 Estudos” Op.45 Wolhfahrt

OBRAS:

“Chants et Morceaux”, caderno 1 M. Crickboom

“Eloadasi Darabok”, I e II Lányi–Lenkei-Mezó

“Eloadasi Darabok”, cad. 2, 3 Dénes-Lányai-Mezö-Skultéty

“Dúos”, vol. I B. Bartok

Suzuki Violin School, vol. II e III S. Suzuki

Concerto en Si m. Op.35 O. Rieding

PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Segundo o establecido no decreto 198/2007, para acceder ás ensinanzas de grao elemental de música será requisito imprescindible superar una proba específica de acceso, que garante os principios de igualdade, mérito e capacidade.

O procedemento de acceso ao primeiro curso de grao elemental atenderá exclusivamente á avaliación das aptitudes musicais das persoas aspirantes e á idade idónea para iniciar os seus estudos nas especialidades instrumentais. En todo caso, a idade mínima de acceso será de oito anos e a máxima de catorce anos, cumpridos ou por cumprir dentro do ano natural.

En canto ó acceso a outros cursos terase que superar una proba na que se avaliarán, ademais das aptitudes e da idade idónea, a capacidade e os coñecementos dos alumnos e das alumnas para continuar os estudos nas especialidades instrumentais para as que se solicite a praza.

Neste sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista que a finalidade do grao elemental deberá ser a de, segundo o establecido no decreto 198/2007 polo que se establecen a ordenación do grao elemental, promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non debera afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo. En todo caso, e segundo establece a disposición adicional quinta do decreto anteriormente citado no seu punto 2º, “a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria adoptará as medidas oportunas para a adaptación do currículo ás necesidades do alumnado con discapacidade. En todo caso, esas adaptacións deberán respectar no esencial os obxectivos fixados neste decreto”.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, bibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o respaldo das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAIS E PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargarase de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionaralle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde.

Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadala consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame, un mínimo de tres pezas diferentes (entre as que se pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano se así o requiren as obras.

TERCEIRO CURSO DE GRAO ELEMENTAL

OBXECTIVOS

Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco. Afinación.

Desenvolver a disposición corporal adecuada.

Desenvolver a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda.

Tocar escalas, estudos e pezas, en primeira, segunda e terceira posición.

Iniciar a aprendizaxe dos cambios de posicións.
 Iniciar a aprendizaxe do vibrato.
 Desenvolver criterios de afinación e calidade de son acorde ao seu curso.
 Continuar a aprendizaxe de diferentes golpes de arco.
 Continuar a aprendizaxe dos recursos para a improvisación e a lectura a 1ª vista.
 Mostrar boa disposición na clase, así como para tocar en grupo e con acompañamento de piano.
 Tocar en audicións públicas só e en conxunto, pezas de memoria, con bo control, afinación, son e ritmo. A respiración.
 Adquirir hábitos correctos de estudo valorando a importancia do traballo diario.

CONTIDOS

- Posición do corpo, instrumento e do arco.
  - Exercicios e estudos para a aprendizaxe dos cambios de posicións.
  - Escalas, estudos e pezas en 1ª, 2ª e 3ª posicións fixas e con cambios de posicións ás mesmas.
  - O vibrato: exercicios básicos para a súa aprendizaxe e desenvolvemento.
  - Produción e calidade do son: o peso, velocidade e punto de contacto. Traballo sobre a amplitude, flexibilidade e a nitidez do son.
  - Continuación do traballo con golpes de arco básicos: detaché, martellé, staccato e legato, con e sen cambios de corda, así como de diferentes patróns rítmicos e articulacións.
  - Desenvolvemento do movemento perpendicular, horizontal e lateral dos dedos da man esquerda: escalas, exercicios en dobre corda, etc.
  - Control permanente da afinación. Escoita interna.
  - Comprensión de estruturas formais como motivos, frases, etc., así como elementos básicos de dinámica e agónica.
- A respiración: sentido e aplicación para un bo fraseo.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria con diferentes exercicios, estudos e obras de repertorio.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

- o Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos: escalas, estudos e catro obras: pezas, movementos de Concertos, Concertinos, Temas con Variacións, Sonatinas, Sonatas, etc. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.
- o Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.
- o A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.
- o Queda a criterio do profesor ou nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco: partes, historia e mantemento. Saber afinalo.
 Ter unha posición adecuada que lle permita tocar con comodidade, seguridade e relaxación.
 Posuír unha técnica de man dereita e esquerda adecuada ao seu curso.
 Empregar con solvencia as arcadas básicas do detaché en distintas seccións do arco, o legato e o martellé.
 Tocar en 1ª, 2ª e 3ª posición, tanto en posicións fixas como usando cambios de posición.
 Desenvolvemento do vibrato.
 Demostrar sensibilidade na afinación e na calidade do son. Interpretar fragmentos, estudos ou

pezas utilizando matices e dinámicas elementais, así como os elementos básicos do fraseo. Memorizar a práctica totalidade do repertorio e interpretar pezas de memoria en público. Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

o Valórase a posición corporal na interpretación violinística.

o O grao de afinación.

o A medida e ritmo constante en toda a execución musical.

o O reparto de arco: combinación de peso e velocidade dentro das obras presentadas.

METODOLOXÍA

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesión de estudo individual nos fogares durante a semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción titorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran transcendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos máis avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico transcendente xa que supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agónica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias

con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un mais acelerado proceso na consecución dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

TÉCNICA:

“O Violín” T Teórico e práctico, c. 2 e 3 M. Crickboom

“A técnica do violín” Vol. 1 M. Crickboom

All for Strings, vol. III Anderson

ESTUDOS:

“50 estudos melódicos”, op. 22 Curci

“26 estudos de cambios de posicións” Curci

“Estudos en 1ª posición” Op.32 nº 1 H. Sitt

“Estudos en 2ª e 3ª posición” Op.32 nº 2 H. Sitt

“60 Estudos” Op.45 Wolhfahrt

“36 Estudos” Op.20 Kayser

OBRAS:

“Chants et Morceaux”, caderno 2 M. Crickboom

Concerto nº5 en Re M. Op.22 F. Seitz

Concertino en Re m. Op. 15 F. Kùchler (en estilo de Vivaldi)

Concertino in Re M. H. Millies (en estilo de Mozart)

Concerto en Sol M. A-. Vivaldi

Concerto Op. 36 O. Rieding

Concertino R. Ortman

PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Segundo o establecido no decreto 198/2007, para acceder ás ensinanzas de grao elemental de música será requisito imprescindible superar una proba específica de acceso, que garante os principios de igualdade, mérito e capacidade.

O procedemento de acceso ao primeiro curso de grao elemental atenderá exclusivamente á avaliación das aptitudes musicais das persoas aspirantes e á idade idónea para iniciar os seus estudos nas especialidades instrumentais. En todo caso, a idade mínima de acceso será de oito anos e a máxima de catorce anos, cumpridos ou por cumprir dentro do ano natural.

En canto ó acceso a outros cursos terase que superar una proba na que se avaliarán, ademais das aptitudes e da idade idónea, a capacidade e os coñecementos dos alumnos e

das alumnas para continuar os estudos nas especialidades instrumentais para as que se solicite a praza.

Neste sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista que a finalidade do grao elemental deberá ser a de, segundo o establecido no decreto 198/2007 polo que se establecen a ordenación do grao elemental, promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non debera afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo. En todo caso, e segundo establece a disposición adicional quinta do decreto anteriormente citado no seu punto 2º, “a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria adoptará as medidas oportunas para a adaptación do currículo ás necesidades do alumnado con discapacidade. En todo caso, esas adaptacións deberán respectar no esencial os obxectivos fixados neste decreto”.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, bibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o respaldo das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAIS E PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargárase de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionarlle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde.

Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadala consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame, un mínimo de tres pezas diferentes (entre as que se pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano se así o requiren as obras.

CUARTO CURSO DE GRAO ELEMENTAL

OBXECTIVOS

Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco. Afinación.
 Desenvolver a disposición corporal adecuada.
 Desenvolver a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda.
 Tocar con fluidez escalas, estudos e pezas, nas tres primeiras posicións e con cambios de posicións.
 Coñecer a 4ª e 5ª posicións fixas
 Coñecer as escalas en tres oitavas.
 Desenvolver a aprendizaxe do vibrato.
 Desenvolver criterios de afinación e calidade de son acorde ao seu curso.
 Continuar a aprendizaxe de diferentes golpes de arco.
 Continuar a aprendizaxe dos recursos para a improvisación e a lectura a 1ª vista.
 Mostrar boa disposición na clase, así como para tocar en grupo e con acompañamento de piano.
 Tocar en audicións públicas só e en conxunto, pezas de memoria, con bo control, afinación, son e ritmo. A respiración.
 Adquirir hábitos correctos de estudo valorando a importancia do traballo diario.

CONTIDOS

- Posición do corpo, instrumento e do arco.
- Exercicios e estudos para a aprendizaxe dos cambios de posicións.
- Escalas, estudos e pezas nas tres primeiras posicións e con cambios de posicións ás mesmas.
- Escalas e arpejos en tres oitavas e en tempo cómodo.
- O vibrato: exercicios e emprego.
- Produción e calidade do son: o peso, velocidade e punto de contacto. Traballo sobre a amplitude, flexibilidade e a nitidez do son.
- Continuación do traballo con golpes de arco básicos: detaché, martellé, staccato e legato.
- Desenvolvemento do movemento perpendicular, horizontal e lateral dos dedos da man esquerda: escalas, exercicios en dobre corda, etc.
- Control permanente da afinación. Escoita interna.
- Comprensión de estruturas formais como motivos, frases, etc., así como elementos básicos de dinámica e agónica. A respiración: sentido e aplicación para un bo fraseo.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria con diferentes exercicios, estudos e obras de repertorio.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

o Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos:
 escalas con cambios de posición e os seus arpejos, estudos e entre catro e seis obras: pezas, movementos de Concertos, Concertinos, Temas con Variacións, Sonatinas, Sonatas, etc. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.
 o Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.
 o A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.
 o Queda a criterio do profesor ou nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco: partes, historia e mantemento. Saber afinalo.
 Ter unha posición adecuada que lle permita tocar con comodidade, seguridade e relaxación.

Posuír unha técnica de man dereita e esquerda adecuada ao seu curso.
Empregar con solvencia as arcadas básicas: detaché, legato, staccato e martellé.
Tocar en 1ª, 2ª e 3ª posición, tanto en posicións fixas como usando cambios de posicións.
Poder tocar algunha Escala en tres oitavas e as súas arpexos en tempo cómodo.
Empregar o vibrato de xeito elemental en estudos e obras.
Demostrar sensibilidade na afinación e na calidade do son.
Interpretar fragmentos, estudos ou pezas utilizando matices e dinámicas elementais, así como os elementos básicos do fraseo.
Memorizar a práctica totalidade do repertorio e interpretar pezas de memoria en público.
Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

- o Valórase a posición corporal na interpretación violinística.
- o O grao de afinación
- o A medida e ritmo constante en toda a execución musical.
- o O reparto de arco: combinación de peso e velocidade dentro das obras presentadas.

METODOLOXÍA

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesión de estudo individual nos fogares durante a semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción tutorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran transcendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos mais avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico transcendente xa que

supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agóxica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un mais acelerado proceso na consecución dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

ESTUDOS:

“50 estudos melódicos”, op. 22 Curci

“26 estudos de cambios de posicións” Curci

Estudios de dobres cordas Polo

“Estudios en 2ª e 3ª posición” Op.32 nº 2 H. Sitt

“60 Estudios” Op.45 Wolhfahrt

“36 Estudios” Op.20 Kayser

OBRAS BARROCAS:

Sonatas Op.5 (Nº 7, Nº 8, Nº 9) A. Corelli

Concertos en Sol M e La m A. Vivaldi

OBRAS ROMÁNTICAS:

Varios concertinos F. Seitz

Concertino nº 1 en La m J. B. Accolay

Concertino L. J. Beer

Concertino in Re M. H. Millies

(en estilo de Mozart)

Concertino R. Ortman

PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Segundo o establecido no decreto 198/2007, para acceder ás ensinanzas de grao elemental de música será requisito imprescindible superar una proba específica de acceso, que garante os principios de igualdade, mérito e capacidade.

O procedemento de acceso ao primeiro curso de grao elemental atenderá exclusivamente á avaliación das aptitudes musicais das persoas aspirantes e á idade idónea para iniciar os seus estudos nas especialidades instrumentais. En todo caso, a idade mínima de acceso será de oito anos e a máxima de catorce anos, cumpridos ou por cumprir dentro do ano natural.

En canto ó acceso a outros cursos terase que superar una proba na que se avaliarán, ademais das aptitudes e da idade idónea, a capacidade e os coñecementos dos alumnos e das alumnas para continuar os estudos nas especialidades instrumentais para as que se solicite a praza.

Neste sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista que a finalidade do grao elemental deberá ser a de, segundo o establecido no decreto 198/2007 polo que se establecen a ordenación do grao elemental, promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non debera afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo. En todo caso, e segundo establece a disposición adicional quinta do decreto anteriormente citado no seu punto 2º, “a Consellería de Educación e Ordenación Universitaria adoptará as medidas oportunas para a adaptación do currículo ás necesidades do alumnado con discapacidade. En todo caso, esas adaptacións deberán respectar no esencial os obxectivos fixados neste decreto”.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, blibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o respaldo das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAI E PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargárase de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionarlle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde.

Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadala consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame, un mínimo de tres pezas diferentes (entre as que se pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano se así o requiren as obras.

PRIMEIRO CURSO DE GRAO PROFESIONAL

OBXECTIVOS

Adquirir hábitos de estudo que permitan desenvolver as capacidades técnico - artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os coñecementos musicais; valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudo.

Desenvolver progresivamente a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda.

Controlar permanentemente a afinación e perfeccionar a calidade do son.

Interpretar un repertorio solista e de conxunto que inclúa

obras representativas de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade adecuada ao nivel.

Adquirir a experiencia necesaria para actuar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio.

Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista.

Fomentar o hábito de escoitar música para adquirir progresivamente criterios interpretativos.

CONTIDOS

- Continuación do traballo sobre os cambios de posición, avanzando cara a tódolos tipos e posibilidades de rexistro.
- Control e perfeccionamento da afinación.
- Continuar o desenvolvemento de criterios de calidade do son, tendo en conta tanto peso, velocidade e punto de contacto. Amplitude, flexibilidade e nitidez do son.
- Traballo sobre o fraseo tendo en conta os diferentes estilos, así como aspectos de dinámica e agónica.
- Continuar o traballo do vibrato. Desenvolver variantes de velocidade. Coñecer e traballar diferentes tipos de vibrato vinculado ao desenvolvemento dun fraseo expresivo.
- Desenvolver a velocidade a través de exercicios de mecanismo, escalas, estudos de trinos, etc.
- Traballar escalas e arpejos en 2 e 3 oitavas abordando as posicións superiores á 3ª.
- Estudo das dobres cordas en escalas, exercicios e estudos.
- Iniciación aos acordes de tres e catro notas.
- Continuación do traballo con golpes de arco á corda, e inicio dos saltados prestando atención ao peso, velocidade e punto de contacto.
- Continuación do adestramento da memoria.
- Continuación do desenvolvemento e habilidade da lectura a primeira vista.
- Audicións comparadas de obras, barrocas, clásicas e románticas con diferentes intérpretes para analizar de xeito crítico as características doutras versións.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

o Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos: escalas en tres oitavas cos seus respectivos arpejos, estudos que traballen diferentes aspectos e entre catro e seis obras: pezas, movementos de Concertos, Concertinos, Temas con Variacións, Sonatinas, Sonatas, etc. Enténdese por obra, cada un dos movementos de concerto. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.

o Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

o A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.

o Queda a criterio do profesor ou nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Coñecer de forma xeral o instrumento e o arco: partes, historia e mantemento. Saber afinalo.

Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.

Mostrar un grado de asimilación de conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxeición, conducción, golpes de arco á corda e desenvolvemento dos saltados, acordes, etc.; da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc.; así como a coordinación de ambos brazos.

Ter unha posición adecuada que lle permita ademais da correcta colocación do instrumento, tocar con comodidade, liberdade e seguridade.

Tocar escalas en dúas e tres oitavas, arpejos e dobres cordas.

Interpretar un repertorio que inclúa estudos e pezas para solista ou con acompañamento de piano, empregando a técnica adquirida.

Memorizar a maior parte posible do repertorio, e interpretar obras de memoria en público.

Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

Tocar exercicios de lectura a vista conforme aos niveis propios ao curso.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

o Avalíase a musicalidade, a destreza técnica para a interpretación violinística combinada coa sensibilidade e bo gusto para a execución.

o Calidade de vibrato.

o Dirección da música e interpretación de matices: forte, piano, etc.

o Execución das obras de memoria.

o Posta en escena: control interior do estado nervioso.

METODOLOXÍA

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesión de estudo individual nos fogares durante a semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción titorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran trascendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos mais avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico trascendente xa que supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agónica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un mais acelerado proceso na consecución dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

TÉCNICA:

Sistema de Escalas Grigorian

Sistema de Escalas C. Flesch

Cambios de posicións. Op. 8 O. Sévcik

Escola Técnica da man esquerda Schradieck

Dobres cordas. Op.50 Bloch

ESTUDOS:

“26 estudos de cambios de posicións” Curci

Estudos de dobres cordas Polo

“60 Estudos” Op.45 Wolhfahrt

“36 Estudos” Op.20 Kayser

Estudos especiais Mazas

OBRAS:

Concertos para violín A. Vivaldi
Sonatas para violín e piano nº 4 e 5 F. J. Haydn
Serenata Toselli
Adagio Albinoni
Dúos para violíns de Mozart, Pleyel, Dancla, Haydn, etc.
Sonatas para violín e baixo continuo de Corelli, Vivaldi,
Telemann, Haendel, etc.
Concertos e concertinos de Seitz, Accolay, Huber, Pornoff,
Rieding, etc.

PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Tal e como recolle o Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non pode afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo, polo que as medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes nestes casos serán medidas de reforzo e apoio educativo.

Neste mesmo sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista o establecido no decreto en referencia a que a finalidade do Grao Profesional deberá ser a de proporcionarlle ao alumnado una formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas está suxeita ás limitacións impostas por estas finalidades.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, bibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o apoio das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo e apoio educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAIS E PROMOCIÓN DAS ENSEÑANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargarse de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionaralle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde.

Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadala consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame como avaliación alternativa de cada trimestre ou do curso.

Cada trimestre un mínimo de:

- a. Dúas obras diferentes (pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Curso completo:

- a. Tres obras completas diferentes (poden incluír un estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Para a realización adecuada destas probas ou audicións, as obras deben posuír o nivel apropiado ao curso en cuestión, e reflectir

no seu contido aspectos importantes e diversos dos obxectivos que se perseguen en devandito curso. Estas obras deben ser interpretadas con solvencia musical.

SEGUNDO CURSO DE GRAO PROFESIONAL

OBXECTIVOS

Adquirir hábitos de estudo que permitan desenvolver as capacidades técnico - artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os coñecementos musicais; valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudo.

Desenvolver progresivamente a técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda.

Controlar permanentemente a afinación. E perfeccionar a calidade do son.

Interpretar un repertorio solista e de conxunto que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade adecuada ao nivel.

Adquirir a experiencia necesaria para actuar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio.

Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista.

Fomentar o hábito de escoitar música para adquirir progresivamente criterios interpretativos.

CONTIDOS

- Continuación do traballo sobre os cambios de posición, avanzando cara a todos os tipos e posibilidades de rexistro.
- Control e perfeccionamento da afinación.
- Continuar o desenvolvemento de criterios de calidade do son, tendo en conta tanto peso, velocidade e punto de contacto. Amplitude, flexibilidade e nitidez do son.
- Traballo sobre o fraseo tendo en conta os diferentes estilos, así como aspectos de dinámica e agóxica.
- Continuar o traballo do vibrato. Desenvolvemento de variantes de velocidade. Coñecemento e traballo de diferentes tipos de vibrato vinculado ao desenvolvemento dun fraseo expresivo.
- Desenvolvemento da velocidade a través de exercicios de mecanismo, escalas, estudos de trinos, etc.
- Traballo de escalas e arpejos en 2 e 3 oitavas abordando as posicións superiores á 3ª.
- Estudo das dobres cordas en escalas, exercicios e estudos.
- Iniciación aos acordes de tres e catro notas.

- Continuación do traballo con golpes de arco á corda, e inicio dos saltados, prestando atención ao peso, velocidade e punto de contacto.
- Continuación do adestramento da memoria.
- Continuación do desenvolvemento e habilidade da lectura a primeira vista.
- Audicións comparadas de obras, barrocas, clásicas e románticas con diferentes intérpretes para analizar de xeito crítico as características doutras versións.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos: escalas en tres oitavas cos seus respectivos arpejos con diferentes patróns rítmicos e ligaduras; estudos que traballen diferentes aspectos e entre catro e seis obras: pezas, movementos de Concertos, Concertinos, Temas con Variacións, Sonatinas, Sonatas, etc. Enténdese por obra, cada un dos movementos de concerto. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.

o Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

o A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.

o Queda a criterio do profesor ou nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Cofecer de forma xeral o instrumento e o arco: partes, historia e mantemento. Saber afinalo. Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.

Mostrar un grado de asimilación de conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxeición, condución, golpes de arco á corda e

desenvolvemento dos saltados, acordes, etc.; da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc.; así como a coordinación de ambos brazos.

Ter unha posición adecuada que lle permita ademais da correcta colocación do instrumento, tocar con comodidade, liberdade e seguridade.

Tocar escalas en dúas e tres oitavas, arpejos e dobres cordas.

Interpretar un repertorio que inclúa estudos e pezas para solista ou con acompañamento de piano, empregando a técnica adquirida.

Memorizar a maior parte posible do repertorio, e interpretar obras de memoria en público.

Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

Tocar exercicios de lectura a vista conforme aos niveis propios ao curso.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

o Avaliase a musicalidade, a destreza técnica para a interpretación violinística combinada coa sensibilidade e bo gusto para a execución.

o Calidade de vibrato.

- o Dirección da música e interpretación de matices: forte, piano, etc.
- o Execución das obras de memoria.
- o Posta en escena: control interior do estado nervioso.

METODOLOXÍA

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesión de estudo individual nos fogares durante a semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción tutorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran transcendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos máis avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico transcendente xa que supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agónica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un máis acelerado proceso na consecución dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

TÉCNICA:

Sistema de Escalas Grigorian
 Sistema de Escalas C. Flesch
 Cambios de posicións. Op. 8 O. Sévcik
 Escola Técnica da man esquerda Schradieck
 Dobres cordas. Op.50 Bloch

ESTUDOS:

“26 estudos de cambios de posicións” Curci
 Estudos de dobres cordas Polo
 “60 Estudos” Op.45 Wolhfahrt
 “36 Estudos” Op.20 Kayser
 Estudos especiais e brillantes Mazas
 36 Estudos Fiorillo
 42 Estudos Kreutzer

OBRAS:

Sonatas para violín e piano F. J. Haydn
 Serenata Toselli
 Adagio Albinoni
 12 Fantasías Telemann
 Solos de Concerto nº 1 e 2 Ch. Dancla
 Dúos para violíns de Mozart, Pleyel, Dancla, Haydn, etc.
 Sonatas para violín e baixo continuo de Corelli, Vivaldi,
 Telemann, Tartini, Leclair, Haendel, etc.
 Concertos de Vivaldi, Tartini, Nardini, Bach, etc.
 Concertos e concertinos de Seitz, Accolay, Huber, Pornoff,
 Rieding, etc.

PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Tal e como recolle o Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non pode afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo, polo que as medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes nestes casos serán medidas de reforzo e apoio educativo.

Neste mesmo sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista o establecido no decreto en referencia a que a finalidade do Grao Profesional deberá ser a de proporcionarlle ao alumnado una formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas está suxeita ás limitacións impostas por estas finalidades.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa

adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, bibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o apoio das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo e apoio educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAIS E PROMOCIÓN DAS ENSEÑANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargarse de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionarlle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde. Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadala consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame como avaliación alternativa de cada trimestre ou do curso.

Cada trimestre un mínimo de:

- a. Dúas obras diferentes (pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Curso completo:

- a. Tres obras completas diferentes (poden incluír un estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Para a realización adecuada destas probas ou audicións, as obras deben posuír o nivel apropiado ao curso en cuestión, e reflectir no seu contido aspectos importantes e diversos dos obxectivos que se perseguen en devandito curso. Estas obras deben ser interpretadas con solvencia musical.

TERCEIRO CURSO DE GRAO PROFESIONAL

OBXECTIVOS

Manter hábitos de estudo que permitan desenvolver as capacidades técnico - artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os coñecementos musicais; valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudo.

Continuar o desenvolvemento progresivo da técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda.

Controlar permanentemente a afinación.

Perfeccionar continuamente a calidade do son.

Interpretar un repertorio solista e de conxunto que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade adecuada ao nivel.

Aplicar progresivamente os coñecementos harmónicos, formais e históricos, en aras dunha

interpretación artística de calidade.

Adquirir o autocontrol necesario a través da experiencia de actuar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio.

Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista.

Fomentar o hábito de escoitar música para adquirir progresivamente criterios interpretativos.

CONTIDOS

- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta tanto o peso, velocidade e punto de contacto, así como con diferentes tipos e velocidade de vibrato, vinculado todo iso ao desenvolvemento dun fraseo expresivo.
- Escalas en posición fixa, sobre unha corda, en tres oitavas, cromáticas, etc. Arpexos, escalas en dobres cordas: terceiras, sextas e oitavas.
- Continuación do traballo dos acordes de tres e catro notas.
- Harmónicos naturais e artificiais.
- Aplicación de diferentes patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco.
- Dominio técnico dos golpes de arco á corda e saltados.
- Continuación do perfeccionamento da afinación.
- Traballo sobre o fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agóxica e a dinámica.
- Continuación do adestramento da memoria e lectura a primeira vista.
- Audicións comparadas de obras, barrocas, clásicas, románticas, nacionalistas, etc., con diferentes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos: escalas en tres oitavas cos seus respectivos arpexos e con distintos patróns rítmicos e ligaduras e traballándoa en dobres cordas, incluíndo escalas en oitava no ámbito dunha oitava; estudos que traballen diferentes aspectos e entre catro e seis obras: pezas, movementos de Concertos, Concertinos, Temas con Variacións, Sonatinas, Sonatas, etc. Enténdese por obra, cada un dos movementos de concerto. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.

o Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

o A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.

o Queda a criterio do profesor ou nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.

Mostrar un grado de asimilación de conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxeición, condución, golpes de arco á corda e desenvolvemento dos saltados, acordes, etc.; da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc.; así como a coordinación de ambos brazos.

Tocar escalas en tres oitavas, arpexos e dobres cordas das mesmas.

Saber empregar o vibrato con variedade e bo gusto en estudos e obras.

Demostrar sensibilidade na afinación e na calidade do son.

Interpretar un repertorio que inclúa estudos e obras para solista ou con acompañamento de piano, empregando a técnica e os criterios estéticos adquiridos.

Memorizar a práctica totalidade do repertorio, e interpretar pezas de memoria en público.

Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

o Avalíase a musicalidade, a destreza técnica para a interpretación violinística combinada coa sensibilidade e bo gusto para a execución.

o Calidade de vibrato.

o Dirección da música e interpretación de matices: forte, piano, etc.

o Execución das obras de memoria.

o Posta en escena: control interior do estado nervioso.

METODOLOXÍA

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesión de estudo individual nos fogares durante a semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción tutorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran transcendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos máis avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico transcendente xa que supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agónica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o

alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un mais acelerado proceso na consecucións dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

TÉCNICA:

Sistema de Escalas Grigorian

Sistema de Escalas C. Flesch

Cambios de posicións. Op. 8 O. Sévcik

Mecanismo do arco, op. 2 O. Sévcik

Escola Técnica da man esquerda Schradieck

Dobres cordas. Op.50 Bloch

ESTUDOS:

Estudios de dobres cordas Polo

“36 Estudios” Op.20 Kayser

Estudios brillantes Mazas

36 Estudios Fiorillo

42 Estudios Kreutzer

OBRAS BARROCAS:

12 Fantasías Telemann

Concertos de Vivaldi, Tartini, Nardini, Bach, etc.

Concertos e concertinos de Seitz, Accolay, Huber, Pornoff, Rieding, etc.

OBRAS CLÁSICAS:

Sonatas para violín e piano F. J. Haydn

Sonatas para violín e piano W. A. Mozart

Dúos para violíns de Mozart, Pleyel, Dancla, Haydn, etc.

OBRAS ROMÁNTICAS:

Sonatinas, Op. 137 F. Schubert

OBRAS ESPAÑOLAS:

Romanza E. Granados

Playera P. Sarasate

PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Tal e como recolle o Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non pode afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo, polo que as medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes nestes casos serán medidas de reforzo e apoio educativo.

Neste mesmo sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista o establecido no decreto en referencia a que a finalidade do Grao Profesional deberá ser a de proporcionarlle ao alumnado una formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas está suxeita ás limitacións impostas por estas finalidades.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, bibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o apoio das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo e apoio educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAIS E PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargárase de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionarlle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde.

Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadala consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame como avaliación alternativa de cada trimestre ou do curso total:

Cada trimestre un mínimo de:

- a. Dúas obras diferentes (pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Curso completo:

- a. Tres obras completas diferentes (poden incluír un estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Para a realización adecuada destas probas ou audicións, as obras deben posuír o nivel apropiado ao curso en cuestión, e reflectir no seu contido aspectos importantes e diversos dos obxectivos que se perseguen en devandito curso. Estas obras deben ser interpretadas con solvencia musical.

CUARTO CURSO DE GRAO PROFESIONAL

OBXECTIVOS

Manter hábitos de estudo que permitan desenvolver as capacidades técnico - artísticas, aplicando progresivamente e con autonomía os coñecementos musicais; valorando o propio rendemento e o tempo empregado no estudo.

Continuar o desenvolvemento progresivo da técnica do instrumento, tanto do arco como da man esquerda.

Controlar permanentemente a afinación.

Perfeccionar continuamente a calidade do son.

Interpretar un repertorio solista e de conxunto que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos, dunha dificultade adecuada ao nivel.

Aplicar progresivamente os coñecementos harmónicos, formais e históricos, en aras dunha interpretación artística de calidade.

Adquirir o autocontrol necesario a través da experiencia de actuar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio.

Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista.

Fomentar o hábito de escoitar música para adquirir progresivamente criterios interpretativos.

CONTIDOS

- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta tanto o peso, velocidade e punto de contacto, así como con diferentes tipos e velocidade de vibrato, vinculado todo iso ao desenvolvemento dun fraseo expresivo.
- Escalas en posición fixa, sobre unha corda, en tres oitavas, cromáticas, etc. Arpexos, escalas en dobres cordas: terceiras, sextas e oitavas.
- Continuar o traballo dos acordes de tres e catro notas.
- Harmónicos naturais e artificiais.
- Aplicación de diferentes patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco.
- Dominio técnico dos golpes de arco á corda e saltados.
- Continuar perfeccionando a afinación.
- Traballo sobre o fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agóxica e a dinámica.
- Continuación do adestramento da memoria e lectura a primeira vista.
- Audicións comparadas de obras, barrocas, clásicas, románticas, nacionalistas, etc., con diferentes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos:

escalas en tres oitavas cos seus respectivos arpexos e con distintos patróns rítmicos e ligaduras; estudos que traballen diferentes aspectos e entre catro e seis obras: pezas, movementos de Concertos, Concertinos, Temas con Variacións, Sonatinas, Sonatas, etc.

Enténdese por obra, cada un dos movementos de concerto. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.

o Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

- o A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.
- o Queda a criterio do profesor ou nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.

Mostrar un grado de asimilación de conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxeición, condución, golpes de arco á corda e desenvolvemento dos saltados, acordes, etc.; da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc.; así como a coordinación de ambos brazos.

Tocar escalas en tres oitavas, arpejos e dobres cordas das mesmas.

Saber empregar o vibrato con variedade e bo gusto en estudos e obras.

Demostrar sensibilidade na afinación e na calidade do son.

Interpretar un repertorio que inclúa estudos e obras para solista ou con acompañamento de piano, empregando a técnica e os criterios estéticos adquiridos.

Memorizar a práctica totalidade do repertorio, e interpretar pezas de memoria en público.

Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

o Avalíase a musicalidade, a destreza técnica para a interpretación violinística combinada coa sensibilidade e bo gusto para a execución.

o Calidade de vibrato.

o Dirección da música e interpretación de matices: forte, piano, etc.

o Execución das obras de memoria.

o Posta en escena: control interior do estado nervioso.

METODOLOXÍA

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesións de estudo individual nos fogares durante a semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción tutorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran trascendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos máis avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico trascendente xa que supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agónica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un máis acelerado proceso na consecución dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

TÉCNICA:

Sistema de Escalas Grigorian
Sistema de Escalas C. Flesch
Cambios de posicións. Op. 8 O. Sévcik
Mecanismo do arco, op. 2 O. Sévcik
Escola Técnica da man esquerda Schradieck

ESTUDOS:

Estudios brillantes Mazas
36 Estudios Fiorillo
42 Estudios Kreutzer
24 Caprichos P. Rode

OBRAS BARROCAS:

12 Fantasías Telemann
Concertos para violín J. S. Bach
Sonatas para violín e continuo de autores como Vivaldi,

Tartini, Nardini, Leclair, Telemann,...

OBRAS CLÁSICAS:

Sonatas para violín e piano F. J. Haydn

Sonatas para violín e piano W. A. Mozart

Concertos para violín F. J. Haydn

Dúos para violíns de Mozart, Pleyel, Dancla, Haydn, etc.

OBRAS ROMÁNTICAS:

Sonatinas, Op. 137 F. Schubert

Concertinos nº 2 e 3 J. B. Accolay

Pezas para violín e piano Ch. de Beriot

Concertos de autores como Viotti, Rode, Kreutzer, Spohr, Beriot, etc.

OBRAS ESPAÑOLAS:

Sonata E. Granados

Playera P. Sarasate

Malagueña P. Sarasate

PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Tal e como recolle o Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non pode afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo, polo que as medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes nestes casos serán medidas de reforzo e apoio educativo.

Neste mesmo sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista o establecido no decreto en referencia a que a finalidade do Grao Profesional deberá ser a de proporcionarlle ao alumnado una formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas está suxeita ás limitacións impostas por estas finalidades.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, bibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o apoio das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo e apoio educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAIS E PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargarse de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvoltos e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionaralle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde.

Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadala consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame como avaliación alternativa de cada trimestre ou do curso total.

Cada trimestre un mínimo de:

- a. Dúas obras diferentes (pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Curso completo:

- a. Tres obras completas diferentes (poden incluír un estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Para a realización adecuada destas probas ou audicións, as obras deben posuír o nivel apropiado ao curso en cuestión, e reflectir no seu contido aspectos importantes e diversos dos obxectivos que se perseguen en devandito curso. Estas obras deben ser interpretadas con solvencia musical.

QUINTO CURSO DE GRAO PROFESIONAL

OBXECTIVOS

Profundizar no desenvolvemento técnico - artístico do instrumento.

Controlar permanentemente a afinación e perfeccionar a calidade sonora.

Interpretar un repertorio solista e de conxunto que inclúa obras de diferentes épocas e estilos, incluíndo repertorio contemporáneo.

Aplicar progresivamente os coñecementos harmónicos, formais e históricos, en aras dunha interpretación artística de calidade.

Manter hábitos de estudo que desenvolvan as capacidades técnico - artísticas, e mostrar autonomía da resolución de problemas técnicos e musicais.

Adquirir o autocontrol necesario a través da experiencia de actuar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio.

Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista e a improvisación.

Formar unha cultura musical e establecer conceptos estéticos que permitan desenvolver e fundamentar os propios criterios interpretativos adquirindo o hábito de escoitar música.

CONTIDOS

- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta tanto o peso, velocidade e punto de contacto, así como con diferentes tipos e velocidade de vibrato, vinculado todo iso ao desenvolvemento dun fraseo expresivo.
- Escalas e arpejos en posición fixa, sobre unha corda, en tres oitavas, cromáticas, etc.

- Escalas en dobres cordas: 3ª, 4ª, 5ª, 6ª e 8ª.
- Continuar o traballo dos acordes de tres e catro notas.
- Exercicios e estudos con harmónicos naturais e artificiais.
- Aplicación de diferentes patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco tanto á corda como saltados.
- Traballo sobre o fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agóxica e a dinámica.
- Continuación do adestramento da memoria e lectura a primeira vista.
- Audicións comparadas de obras de todas as épocas, de diferentes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das diferentes versións.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos: escalas en tres oitavas cos seus respectivos arpejos e con distintos patróns rítmicos e ligaduras; estudos que traballen diferentes aspectos e entre catro e seis obras: pezas, movementos de Concertos, Concertinos, Temas con Variacións, Sonatinas, Sonatas, etc.

Enténdese por obra, cada un dos movementos de concerto. Polo menos débese incluír un 1º ou un 2º-3º mov. dun concerto. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.

o Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

o A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.

o Queda a criterio do profesor ou nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.

Mostrar un grado de asimilación de conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxeición, condución, golpes de arco á corda e desenvolvemento dos saltados, acordes, etc.; da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc.; así como a coordinación de ambos brazos.

Tocar escalas en tres oitavas, arpejos e dobres cordas das mesmas.

Saber empregar o vibrato con variedade e bo gusto en estudos e obras.

Demostrar sensibilidade na afinación e na calidade do son.

Interpretar un repertorio que inclúa estudos e obras para solista ou con acompañamento de piano, empregando a técnica e os criterios estéticos adquiridos.

Memorizar a práctica totalidade do repertorio, e interpretar pezas de memoria en público.

Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

Tocar exercicios de lectura a vista conforme aos niveis propios ao curso.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

- o Avalíase a musicalidade, a destreza técnica para a interpretación violinística combinada coa sensibilidade e bo gusto para a execución.
- o Calidade de vibrato.
- o Dirección da música e interpretación de matices: forte, piano, etc.
- o Execución das obras de memoria.
- o Posta en escena: control interior do estado nervioso.

METODOLOXÍA

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesión de estudo individual nos fogares durante a semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción tutorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran transcendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos mais avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico trascendente xa que supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agónica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un mais acelerado proceso na consecución dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

TÉCNICA:

Sistema de Escalas Grigorian
Sistema de Escalas C. Flesch
Cambios de posicións. Op. 8 O. Sévcik
Mecanismo do arco, op. 2 O. Sévcik
Escola Técnica da man esquerda Schradieck

ESTUDOS:

Estudios brillantes Mazas
36 Estudios Fiorillo
42 Estudios Kreutzer
24 Caprichos P. Rode
24 Estudios, Op. 35 Dont

OBRAS BARROCAS:

12 Fantasías (pref. Nº 1 a nº 6) Telemann
Concertos para violín J. S. Bach
Sonatas e partitas para violín só J. S. Bach
Sonatas para violín e continuo de autores como Vivaldi,
Tartini, Nardini, Leclair, Telemann,...

OBRAS CLÁSICAS:

Sonatas para violín e piano W. A. Mozart
Romanzas en Fa M. e Sol M. L. V. Beethoven
Concertos para violín F. J. Haydn

OBRAS ROMÁNTICAS:

Sonatinas, Op. 137 F. Schubert
Lenda Wieniawski
Concertos de autores como Viotti, Rode, Kreutzer, Spohr,
Beriot, etc.

OBRAS ESPAÑOLAS:

Tango Albéniz-Kreisler
Suite popular española M. de Falla
Danza de “La vida breve” M. de Falla
Sonata E. Granados
Malagueña, Introducción y Tarantela,... P. Sarasate
Obras varias Quiroga

PROCEDEMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Tal e como recolle o Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non pode afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo, polo que as medidas factibles que poderían

poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes nestes casos serán medidas de reforzo e apoio educativo.

Neste mesmo sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista o establecido no decreto en referencia a que a finalidade do Grao Profesional deberá ser a de proporcionarlle ao alumnado una formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas está suxeita ás limitacións impostas por estas finalidades.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, bibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o apoio das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo e apoio educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAIS E PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargarse de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e

contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionaralle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde.

Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadala consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame como avaliación alternativa de cada trimestre ou do curso total

Cada trimestre un mínimo de:

- a. Dúas obras diferentes (pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Curso completo:

- a. Tres obras completas diferentes (poden incluír un estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Para a realización adecuada destas probas ou audicións, as obras deben posuír o nivel apropiado ao curso en cuestión, e reflectir no seu contido aspectos importantes e diversos dos obxectivos que se perseguen en devandito curso. Estas obras deben ser interpretadas con solvencia musical.

SEXTO CURSO DE GRAO PROFESIONAL

OBXECTIVOS

Profundizar no desenvolvemento técnico - artístico do instrumento.

Controlar permanentemente a afinación e perfeccionar a calidade sonora.

Interpretar un repertorio solista e de conxunto que inclúa obras de diferentes épocas e estilos, incluíndo repertorio contemporáneo.

Aplicar progresivamente os coñecementos harmónicos, formais e históricos, en aras dunha interpretación artística de calidade.

Manter hábitos de estudo que desenvolvan as capacidades técnico - artísticas, e mostrar autonomía da resolución de problemas técnicos e musicais.

Adquirir o autocontrol necesario a través da experiencia de actuar en público como solista e en conxunto, fomentando a memorización do repertorio.

Desenvolver a capacidade da lectura a primeira vista e a improvisación.

Formar unha cultura musical e establecer conceptos estéticos que permitan desenvolver e fundamentar os propios criterios interpretativos adquirindo o hábito de escoitar música.

CONTIDOS

- Traballo sobre a calidade do son, tendo en conta tanto o peso, velocidade e punto de contacto, así como con diferentes tipos e velocidade de vibrato, vinculado todo iso ao desenvolvemento dun fraseo expresivo.
- Escalas e arpejos en posición fixa, sobre unha corda, en tres oitavas, cromáticas, etc.
- Escalas en dobres cordas: 3ª, 4ª, 5ª, 6ª e 8ª.
- Continuar o traballo dos acordes de tres e catro notas.
- Exercicios e estudos con harmónicos naturais e artificiais.
- Aplicación de diferentes patróns rítmicos, articulacións e diferentes golpes de arco tanto á corda como saltados.
- Traballo sobre o fraseo tendo en conta os diferentes estilos, a harmonía, a agóxica e a dinámica.
- Continuación do adestramento da memoria e lectura a primeira vista.
- Audicións comparadas de obras de todas as épocas, de diferentes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das diferentes versións.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

Durante o curso o alumno deberá aprender polo menos: escalas en tres oitavas cos seus respectivos arpejos e con distintos patróns rítmicos e ligaduras; estudos que traballen diferentes aspectos e entre catro e seis obras: pezas, movementos de Concertos, Concertinos, Temas con Variacións, Sonatinas, Sonatas, etc.

Enténdese por obra, cada un dos movementos de concerto. Polo menos débese incluír un 1º ou un 2º-3º mov. dun concerto. Estas obras forman parte da bibliografía recomendada.

o Durante o curso realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

o A non realización dos contidos elementais a través da metodoloxía aplicada polo profesor, será motivo da non superación do curso.

o Queda a criterio do profesor ou nivel técnico, musical e interpretativo que debe acadar cada alumno para superar o curso correspondente.

“Neste curso deberanse escoller coidadosamente estudos e

obras que puidesen ser parte do programa a presentar polo alumno á proba de acceso a Grado

Superior”.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos propios do seu curso.

Mostrar un grado de asimilación de conceptos técnicos, tanto de brazo dereito: suxeición, condución, golpes de arco á corda e desenvolvemento dos saltados, acordes, etc.; da man esquerda: articulación, cambios de posición, vibrato, desenvolvemento das dobres cordas, etc.; así como a coordinación de ambos brazos.

Tocar escalas en tres oitavas, arpejos e dobres cordas das mesmas.

Saber empregar o vibrato con variedade e bo gusto en estudos e obras.

Demostrar sensibilidade na afinación e na calidade do son.

Interpretar un repertorio que inclúa estudos e obras para solista ou con acompañamento de piano, empregando a técnica e os criterios estéticos adquiridos.

Memorizar a práctica totalidade do repertorio, e interpretar pezas de memoria en público.

Mostrar en cada clase a capacidade de aprendizaxe progresiva e os hábitos de estudo adquiridos.

Tocar exercicios de lectura a vista conforme aos niveis propios ao curso.

PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN

Avaliación Continua: valoración constante do progreso do alumno durante o curso, así como da súa actitude e asistencia a clases.

Avaliación Puntual: a través de AUDICIÓNS. Durante o curso, realizarase polo menos unha audición en cada avaliación.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CON REFERENCIA AOS CONTIDOS MÍNIMOS

o Avalíase a musicalidade, a destreza técnica para a interpretación violinística combinada coa sensibilidade e bo gusto para a execución.

o Calidade de vibrato.

o Dirección da música e interpretación de matices: forte, piano, etc.

o Execución das obras de memoria.

o Posta en escena: control interior do estado nervioso.

METODOLOXÍA :

O enfoque metodolóxico terá aspectos comúns para todos os cursos, tendo en conta a necesidade de aplicar uns principios de coherencia que veñen determinados nos fundamentos do aprendizaxe constructivista. O desenvolvemento da materia será eminentemente práctico, tendo en conta a significatividade das aprendizaxes e o carácter constructivista que marcarán as dinámicas de aula:

- Aprendizaxes útiles e que guíen a práctica da interpretación.
- O alumno debe construír a súa aprendizaxe.

Nesta liña os alumnos son o centro do proceso de ensino-aprendizaxe, mentres que o docente debe adoptar un perfil de guía e condutor.

A participación das familias preséntase como un recurso metodolóxico de gran importancia. A súa asistencia á aula na clase de instrumento representa un recurso insubstituíble para a consecución dos obxectivos xa que permite a prolongación da actividade de ensino – aprendizaxe ás sesións de estudo individual nos fogares durante a semana. Neste mesmo sentido e incluído dentro dos aspectos vinculados á acción tutorial, a información sobre a concienciación do traballo constante tanto ás familias como aos alumnos representa un recurso metodolóxico de gran trascendencia para a consecución dos obxectivos plantexados nos estudos musicais.

Así mesmo, tanto nos primeiros cursos como nos máis avanzados o traballo en colaboración alumno – profesor representa outro recurso metodolóxico trascendente xa que supón a posta en práctica do aprendizaxe vicario, especialmente nos aspectos vinculados cos contidos subxectivos do linguaxe da música, interpretación, dicción, expresión, interpretación, agónica etc. Neste mesmo sentido a participación do alumnado dos cursos máis altos formando dúos cos de cursos iniciais, aporta un recurso de fomento do traballo cooperativo en contraposición co individual e xera elementos motivadores para o alumnado máis novo xa que toma como referencia o exemplo dos máis maiores. Por outra banda, serve para dotar de utilidade os aprendizaxes dos maiores e dotarlles de referencias con respecto ao seu nivel na actualidade e os avances levados a cabo ao longo dos cursos, produto do seu esforzo.

A secuencialización e os recursos desenvolveranse de forma flexible e atendendo á avaliación inicial, ás necesidades, peculiaridades e progresos dos alumnos, o cal afectará ao proceso de avaliación continua ou formativa.

Por último o traballo en coordinación con outros departamentos aporta a posibilidade de establecer criterios comúns no traballo conxunto, o que permitirá un máis acelerado proceso na consecución dos obxectivos

RECURSOS DIDÁCTICOS/BIBLIOGRAFÍA

TÉCNICA:

Sistema de Escalas Grigorian
Sistema de Escalas C. Flesch
Cambios de posicións. Op. 8 O. Sévcik
Mecanismo do arco, op. 2 O. Sévcik
Escola Técnica da man esquerda Schradieck

ESTUDOS:

24 Estudos (Matinéas) Gavinies
42 Estudos Kreutzer
24 Caprichos P. Rode
24 Estudos, Op. 35 Dont

CONCERTOS:

Concerto en Do M. F. J. Haydn
Concertos para violín, nº1 a nº 5 W. A. Mozart
Concertos de autores como Viotti, Rode, Kreutzer, Spohr,

Beriot, etc.

SONATAS:

Sonatas para violín e piano (nº 1 a nº 10) L. V. Beethoven

Sonatinas, Op. 137 F. Schubert

Sonata E. Granados

VIOLÍN SÓ:

12 Fantasías (Nº 1 a nº 6) Telemann

Sonatas e partitas para violín só J. S. Bach

Sonata Op. 115 Prokofiev

PEZAS:

Romanzas en Fa M. e Sol M. L. V. Beethoven

Chacona Vitali

Suite popular española M. de Falla

Danza de “La vida breve” M. de Falla

Pezas varias de Wieniawski, Vieuxtemps, Ysaye, etc.

Pezas varias (Malagueña, Romanza Andaluza, Introducción e

Tarantela, ...) de Pablo de Sarasate

Pezas varias de Quiroga

PROCEDIMENTOS DE ACCESO AO CURRÍCULO, SE É O CASO, PARA O ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS.

Tal e como recolle o Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas non pode afectar aos compoñentes prescriptivos do currículo, polo que as medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes nestes casos serán medidas de reforzo e apoio educativo.

Neste mesmo sentido os alumnos de nova incorporación estarán suxeitos ao paso das correspondentes probas que establecen uns criterios mínimos de capacidade e aptitude para acceder aos estudos musicais.

Non deberemos perder de vista o establecido no decreto en referencia a que a finalidade do Grao Profesional deberá ser a de proporcionarlle ao alumnado una formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música. Polo tanto a adaptación das materias a alumnos con necesidades educativas especiais ou específicas está suxeita ás limitacións impostas por estas finalidades.

As medidas factibles que poderían poñerse en marcha para reforzar as aprendizaxes virán determinadas cas circunstancias específicas de cada caso, e serán as vinculadas coa adaptación da temporalización e secuenciación dos contidos, a orientación didáctica cara a cumprimentar as posibles dificultades da aprendizaxe, a adaptación dos recursos, sexan materiais, de mobiliario, bibliográficos, reorganización dos tempos lectivos e da sesión de clase, asignación de clases de apoio, cando a dispoñibilidade de profesorado o permita, o apoio das familias establecendo dinámicas máis estreitas de comunicación e cooperación, ou outras medidas reforzo e apoio educativo, sen que como xa se mencionou anteriormente, os compoñentes prescriptivos do currículo non se vexan afectados.

Por outra banda o propio decreto si establece un procedemento de Matrícula excepcional para alumnado coa capacidade suficiente que lle permita avanzar cara a cursos mais altos, o cal deberase ter en conta nestes casos.

ACTIVIDADES CULTURAIS E PROMOCIÓN DAS ENSINANZAS PROGRAMADAS POLO DEPARTAMENTO

A materia está relacionada con gran parte das actividades culturais contidas na Programación Xeral Anual: audicións de aula, concertos trimestrais de centro, concertos exprés, concertos didácticos, etc.

Como mínimo se establece un concerto trimestral do departamento, podendo ampliarse aos que organice cada un dos membros do mesmo coa participación dos seus alumnos. Poderanse engadir alumnado doutras materias das impartidas polos membros do departamento ou doutros docentes. De igual xeito tamén se plantexa a participación dalgún alumno/a destacado que pida afrontar un concerto ou audición en solitario, así como a colaboración dos alumnos de cursos máis avanzados acompañando aos mais novos nos concertos.

PROCEDEMENTOS PARA QUE O DEPARTAMENTO COORDINE, VALORE E REVISE O DESENVOLVEMENTO E RESULTADOS DA SÚA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

O departamento encargarse de avaliar os resultados ao final de cada período lectivo. Ao finalizar cada trimestre debe valorarse os resultados adquiridos polos alumnos con respecto aos obxectivos establecidos inicialmente. Así mesmo, revisaranse os obxectivos e contidos programados para o trimestre seguinte. Ao final do curso farase un análise dos resultados xerais do curso académico, recollendo nunha breve memoria o número de aprobados e suspensos, as cualificacións por alumnos e a media da promoción, obxectivos e contidos desenvolto e a que nivel, así como calquera outra peculiaridade que sexa proposta polo docente ou solicitada polo Xefe do departamento ou pola xefatura de estudos. Estes datos e o seu análise formarán parte da memoria anual do centro.

PROCEDEMENTO PARA REALIZAR A AVALIACIÓN INTERNA DO DEPARTAMENTO

A avaliación interna do departamento está enmarcada dentro dos procedementos de avaliación do centro. Esta levarase a cabo en cada unha das reunións preceptivas, co intercambio de opinións os compoñentes do mesmo. Ao finalizar cada curso o departamento porá en marcha a elaboración da memoria anual na que deberanse ter en conta os datos aportados por cada materia. En base aos datos obtidos analizaranse posibles procedementos de mellora cara ao curso seguinte de forma conxunta que serán propostos ante a xefatura de estudos.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Nos casos nos que o alumno matriculado nun curso posúa calidades para acadar con facilidade os obxectivos propostos, o profesor proporcionarlle material de traballo de maior dificultade á que lle corresponde.

Así mesmo, os alumnos con especiais dificultades para acadar a consecución dos obxectivos propostos, e sempre a criterio do seu titor, poderán acollerse ós contidos mínimos esixibles así como ós criterios de avaliación referentes ós contidos mínimos e ós criterios de recuperación que se expoñen a continuación.

CRITERIOS DE RECUPERACIÓN

No caso de perda da avaliación continua, ou nos casos nos que o profesor o crea conveniente, o alumno deberá interpretar en exame como avaliación alternativa de cada trimestre ou do curso total:

Cada trimestre un mínimo de:

- a. Dúas obras diferentes (pode incluír algún estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
- b. Un exercicio de lectura a primeira vista. Curso completo:
  - a. Tres obras completas diferentes (poden incluír un estudo), con acompañamento de piano no caso de que así o requiran.
  - b. Un exercicio de lectura a primeira vista.

Para a realización adecuada destas probas ou audicións, as obras deben posuír o nivel apropiado ao curso en cuestión, e reflectir no seu contido aspectos importantes e diversos dos obxectivos que se perseguen en devandito curso. Estas obras deben ser interpretadas con solvencia musical.

ACTIVIDADES

1.- Os alumnos que rematen 6º curso de Grao Profesional, realizarán de modo obrigatorio unha audición de duración non inferior a 30 min. na que interpretarán o repertorio traballado durante o curso (enténdese con acompañamento de piano).

2.- Os profesores, sempre que sexa posible, acompañarán aos alumnos a concertos, charlas, etc., que teñan lugar no propio centro ou noutras salas da cidade, que sexan de interese para os alumnos.

3.- Recoméndase a realización dalgún cursiño ou clase maxistral a cargo de profesores invitados de recoñecido prestixio, a criterio dos profesores do departamento.

Para os mesmos sería desexable o patrocinio de entidades colaboradoras, que favorezan a masiva asistencia dos alumnos aos mesmos.

Estes cursos tamén estarían abertos a antigos alumnos do centro, así como a alumnos de outros centros.

PRUEBAS DE ACCESO A GRADO ELEMENTAL. L.O. E.

DISPOSICIONES GENERALES.

- En las pruebas de acceso a Grado Elemental de Violín, el tribunal se reserva el derecho de admitir o rechazar aquellas obras o estudios con un nivel menor al exigido (para evitar cualquier malentendido consúltese cualquier duda o problema con cualquiera de los profesores de violín de este Conservatorio).
- Asimismo queda a discrección del tribunal la audición total o parcial de los estudios u obras que se presenten, o a la indicación de posibles tempos o sugerencias por parte de los miembros del Tribunal.
- El alumno, interpretará obligatoriamente cada uno de los apartados exigidos, siendo a su elección la obra o estudio donde así se determine.

PRUEBAS DE ACCESO A GRADO ELEMENTAL L.O.E.

Los apartados A, B y C donde los halla, son de obligado cumplimiento, la elección (donde la hubiera) se hará dentro de cada apartado.

SEGUNDO CURSO DE GRADO ELEMENTAL.

El alumno interpretará :

A/ - Twinkle, Twinkle, Little Star (Las 4 variaciones y el tema) DE MEMORIA.

B/ - Una canción del nº 8 en adelante (a libre elección) del Suzuki Violín School, Vol. 1.

TERCER CURSO DE GRADO ELEMENTAL.

El alumno interpretará :

A/ - Escala en Do M (en 1ª posición con extensión al Do, con el cuarto dedo) a redondas con todo el arco, dos negras ligadas por arco y cuatro corcheas ligadas por arco. (DE MEMORIA)

B/ - Una canción (a libre elección) del Suzuki Violín School, Vol. 2., o el primer movimiento de algún concertino (nivel de Rieding en Si m)

C/ - Un estudio, a elegir entre Alard , Kayser o Wolfhart de los numerados en la programación de segundo curso de Grado Elemental de este Conservatorio, u otro de nivel similar.

CUARTO CURSO DE GRADO ELEMENTAL.

El alumno interpretará :

A/ - Escala en Re M (en 3ª posición) a redondas con todo el arco, dos negras ligadas, y 4 corcheas ligadas con todo el arco. (DE MEMORIA)

B/ - Una canción, a elegir de las cuatro últimas, del Suzuki Violín School, Vol. 3. o 2 movimientos de algun concertino tipo Rieding en Si m o Seitz.

C/ - Un estudio a elegir entre Alard, Wolfhart, o Kayser de los numerados en la programación de tercer curso de Grado Elemental de este Conservatorio, u otro de nivel similar.

PRUEBAS DE ACCESO A GRADO PROFESIONAL L.O.E.DISPOSICIONES GENERALES.

- Es obligado el acompañamiento de piano en todas las obras que así lo precisen.
- En las pruebas de acceso a Grado Profesional de Violín, el tribunal se reserva el derecho de admitir o rechazar aquellas obras con un nivel menor al exigido, (para evitar cualquier malentendido consúltese cualquier duda o problema con el profesor de violín de este conservatorio)
- Asimismo, queda a discrección del tribunal la audición total o parcial de las obras o estudios que se presenten, o a la indicación de posibles tempos o sugerencias por parte de los miembros del tribunal.
- El alumno, interpretará obligatoriamente cada uno de los cuatro apartados exigidos, siendo a su elección la obra o estudio donde así se determine.

PRUEBAS DE ACCESO A GRADO PROFESIONAL L.O.E.PRIMERO DE GRADO PROFESIONAL - violín

El alumno interpretará obligatoriamente los tres apartados, pudiendo elegir la obra o estudio donde así se determine.

A/ - Un estudio de Wohlfart a partir del estudio 32, Kayser, Alard, Crikboom, o un estudio de dobles cuerdas a elegir entre E. Polo, Josephine Trott, Sevcik, Crikboom, etc.

B/ - Allegro de Fiocco u otros de nivel similar o superior.

C/ - Dos movimientos (uno rápido y otro lento) de una sonata o concierto de Vivaldi (La m), Seitz nº 2 en Sol, Tellemann en Sol M, Haendel Fa M u otros de nivel similar o superior.

A Orde do 28 de xullo de 2008 pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música sinala no seu Artigo 9º : os aspirantes deberán presentarse para a realización de cada exercicio provistos do DNI ou documento fidedigno acreditativo da súa identidade e do xustificante de matrícula, así como das partituras orixinais para a súa interpretación perante o tribunal. No caso de que a proba de acceso requira da participación dalgún tipo de acompañamento musical, ben sexa pianístico ou para música de cámara, este correrá a cargo do aspirante á praza.

O Conservatorio Profesional de Música de Culleredo no presente curso escolar proporcionará a todos os aspirantes que así o soliciten, un pianista acompañante para a súa proba de acceso ó 1º curso de grao profesional. Para poder desfrutar deste servizo, o aspirante deberá acollerse ó repertorio sinalado na programación como " Repertorio acompañado polo pianista acompañante do centro".

Os aspirantes deberán indicar no momento de formalizar a matrícula a solicitude de ser acompañados, así como indicar o repertorio que se interpretará e entregar unha copia de cada unha das obras coa parte do acompañamento pianístico.

Os aspirantes terán dereito a dous ensaios co seu pianista. A coordinación dos horarios de ensaio será levada a cabo polo pianista acompañante cón aspirante. A duración máxima deste ensaio será de vinte minutos.

Repertorio acompañado polo pianista acompañante do centro:

- Concertino in ungarischer Weise Op. 25, de O. Rieding.
- Allegro, de J. H. Fiocco.
- Pupil's Concerto nº 2 Op. 13, de Friedrich Seitz
- Concerto para violín e orquestra en La menor, de Vivaldi.
- Concerto para violín e orquestra en Sol Mayor, de Telemann

SEGUNDO DE GRADO PROFESIONAL

El alumno interpretará obligatoriamente los cuatro apartados, pudiendo elegir la obra o estudio donde así se determine.

A/ - Escala y arpeggios, de memoria (mínimo cuatro) en tres octavas. En la escala empezando a redondas y llegando hasta 21 notas ligadas, y los arpeggios tres notas ligadas llegando hasta 9 ligadas en un arco.

B/ - Un estudio de Kreutzer (el 2 ó el 7) o Fiorillo (el nº 1) u otro de nivel similar.

C/ - Un estudio de dobles cuerdas de libre elección, de los autores señalados en la programación.

D/ - Dos movimientos (uno rápido y otro lento) de una sonata o concierto de los señalados en la programación de primero de primer ciclo.

TERCER CURSO DE GRADO PROFESIONAL - violín

El alumno interpretará obligatoriamente los cuatro apartados, pudiendo elegir la obra o estudio donde así se determine.

CONSERVATORIO PROFESIONAL DE MÚSICA

A/ - Escala y arpegios (tomar modelo de “ el sistema de las escalas de Flesch) en tres octavas, en la escala empezando a redondas y llegando hasta 21 notas ligadas y en los arpegios empezando 3 notas ligadas llegando hasta 9.

B/ - Un estudio de Kreutzer (8 ó 10) o Fiorillo (9 ó 12) u otros de nivel similar.

C/ - Dos movimientos (uno rápido y otro lento) de una Sonata o una Sonatina de las señaladas en la programación de segundo de primer ciclo.

D/ - Un concierto de los señalados en la programación de segundo de primer ciclo u otro de nivel similar.

CUARTO DE GRADO PROFESIONAL

El alumno interpretará obligatoriamente los cuatro apartados, pudiendo elegir la obra o estudio donde así se determine.

A/ - Una escala y arpegios en tres octavas.(el modelo es el mismo que en 1º de 2º ciclo)

B/ Un estudio a elegir entre Fiorillo (9, 10 u 11), Kreutzer (6, 8 ó 26) Dont (2 ó 3) u otro de nivel similar.

C/ - Una fantasía de Telemann, o dos movimiento de las Sonatinas de Schubert, Dvorak, etc. u otras obras de nivel similar.

D/ - Un concierto de los señalados en la programación de primero de segundo ciclo, u otro de nivel

similar.

QUINTO CURSO DE GRADO PROFESIONAL - violín

El alumno interpretará obligatoriamente los cuatro apartados, pudiendo elegir la obra o estudio donde así se determine.

A/ - Una escala y arpeggios en tres octavas.(mismo modelo que en tercero y cuarto)

B/ - Un estudio de Kreutzer, Fiorillo, Dont, Rode etc. (de dobles cuerdas o que aborden una dificultad técnica propia del curso, como trinos, golpes de arco complejos, posiciones altas, etc.) u otros de nivel similar.

C/ - una fantasía de Telemann o dos movimientos (uno rápido y otro lento) de una partita de Bach.

D/ - Un concierto de los señalados en la programación de cuarto, u otro de nivel similar.

SEXTO DE GRADO PROFESIONAL- violín

El alumno interpretará obligatoriamente los cuatro apartados , pudiendo elegir la obra o estudio donde así se determine.

A/ - Una escala y arpeggios en tres octavas.

B/ - Un estudio de Kreutzer, Fiorillo, Rode, Dont, etc. (de dobles cuerdas o que aborden una dificultad técnica propia del curso, golpes de arco complejos, trinos o posiciones altas, etc.) u otros de nivel similar.

C/ - Una fantasía de Telemann o dos movimientos (uno rápido y otro lento) de una partita para violín solo de Bach, o de una sonta de estilo clasico (Haydn, Mozart, etc.).

D/ - Un concierto de los señalados en la programación de quinto, u otro de nivel similar.